

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI AXLOQIY TARBIYALASHDA JISMONIY TARBIYA DARSLARI O'RNI

*Farg'ona davlat universiteti Sport faoliyati fakulteti Sport o'yinlari nazariyasi va
uslubiyati kafedrasida katta o'qituvchisi*

M.M.O'lmasov

Annotatsiya; *Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarini axloqiy tarbiyalashda jismoniy tarbiya darslarining ahamiyati, pedagogik imkoniyatlari va samarali metodlari tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida jismoniy tarbiya mashg'ulotlari orqali o'quvchilarda intizom, jamoaviylik, o'zaro hurmat, mas'uliyat va vatanparvarlik kabi axloqiy sifatlarni shakllantirish masalalari o'rganildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, jismoniy tarbiya darslarini to'g'ri tashkil etish o'quvchilarning nafaqat jismoniy rivojlanishi, balki ma'naviy-axloqiy kamolotiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.*

Аннотация; *В данной статье проанализированы значение уроков физической культуры в нравственном воспитании учащихся начальных классов, их педагогические возможности и эффективные методы. В ходе исследования были изучены вопросы формирования у учащихся таких нравственных качеств, как дисциплина, коллективизм, взаимное уважение, ответственность и патриотизм посредством занятий физической культурой. Результаты показали, что правильная организация уроков физической культуры положительно влияет не только на физическое развитие учащихся, но и на их духовно-нравственное совершенствование.*

Abstract; *This article analyzes the importance of physical education lessons in the moral education of primary school students, their pedagogical opportunities, and effective methods. During the research process, the issues of developing moral qualities such as discipline, teamwork, mutual respect, responsibility, and patriotism in students through physical education classes were studied. The results showed that the proper organization of physical education lessons has a positive impact not only on students' physical development but also on their spiritual and moral growth.*

Kalit so'zlar: *axloqiy tarbiya, jismoniy tarbiya, boshlang'ich ta'lim, ma'naviy tarbiya, jamoaviylik, pedagogik metodlar.*

Ключевые слова: *нравственное воспитание, физическое воспитание, начальное образование, духовное воспитание, коллективизм, педагогические методы.*

Keywords: *moral education, physical education, primary education, spiritual education, teamwork, pedagogical methods.*

KIRISH

Hozirgi kunda ta'lim tizimi oldida turgan muhim vazifalardan biri – yosh avlodni jismonan sog'lom va ma'nan barkamol qilib tarbiyalashdan iborat. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilarining axloqiy tarbiyasida jismoniy tarbiya darslari muhim o'rin tutadi. Chunki

jismoniy mashg'ulotlar jarayonida o'quvchilar nafaqat harakat faoliyatini, balki intizom, hamjihatlik, do'stlik va o'zaro yordam kabi axloqiy fazilatlarni ham egallaydilar.

Boshlang'ich ta'lim bosqichida bolalarning psixologik va fiziologik rivojlanishi faol kechadi. Shu sababli ushbu davrda berilgan tarbiya bola shaxsining kelajakda shakllanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Jismoniy tarbiya darslari o'quvchilarni jamoada ishlashga, qoidalarga rioya qilishga va raqibga hurmat bilan munosabatda bo'lishga o'rgatadi.

Maqolaning maqsadi – boshlang'ich sinf o'quvchilarini axloqiy tarbiyalashda jismoniy tarbiya darslarining ahamiyatini yoritish va samarali pedagogik usullarni tahlil qilishdan iborat.

METODOLOGIYA

Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi:

- pedagogik kuzatuv;
- suhbat va savol-javob;
- tahlil va sintez;
- qiyosiy tahlil;
- ilmiy-metodik adabiyotlarni o'rganish;
- jismoniy tarbiya mashg'ulotlari jarayonini monitoring qilish.

Tadqiqot ob'ekti sifatida boshlang'ich sinflarda o'tkazilgan jismoniy tarbiya darslari olindi. Mashg'ulotlar jarayonida o'quvchilarning jamoaviy faolligi, intizomi va o'zaro munosabatlari kuzatildi.

Shuningdek, "Guruhli o'yinlar", "Estafeta", "Rolli mashqlar" va "Musobaqa metodi" kabi interfaol usullardan foydalanishning axloqiy tarbiyaga ta'siri tahlil qilindi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, jismoniy tarbiya darslari o'quvchilarning axloqiy sifatlarini shakllantirishda muhim vosita hisoblanadi.

Quyidagi ijobiy natijalar aniqlandi:

1. Intizomning shakllanishi. Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida belgilangan qoidalarga amal qilish o'quvchilarda mas'uliyat va tartib-intizomni shakllantirdi.
2. Jamoaviylik va hamkorlikning rivojlanishi. Jamoaviy o'yinlar va musobaqalar o'quvchilarda o'zaro yordam, birdamlik va do'stlik munosabatlarini kuchaytirdi.
3. O'zaro hurmat va bag'rikenglik. Sport mashg'ulotlari jarayonida raqibga hurmat bilan munosabatda bo'lish va adolatli harakat qilish ko'nikmalari rivojlandi.
4. Iroda va sabr-toqatning tarbiyalanishi. Jismoniy mashqlarni bajarish jarayoni o'quvchilarda qiyinchiliklarni yengish, sabr qilish va maqsad sari intilish kabi sifatlarini shakllantirdi.
5. Vatanparvarlik tuyg'usining rivojlanishi. Milliy sport o'yinlari va jamoaviy tadbirlar orqali o'quvchilarda milliy qadriyatlarga hurmat va vatanparvarlik hissi kuchaydi.

MUHOKAMA

Jismoniy tarbiya darslari boshlang'ich sinf o'quvchilarining har tomonlama rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Ushbu darslarda bolalar harakat faolligi orqali axloqiy me'yorlarni

amaliy ravishda o'zlashtiradilar. Masalan, sport o'yinlarida qoidaga rioya qilish, sheriklariga yordam berish va halollik kabi fazilatlar tarbiyalanadi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish jismoniy tarbiya darslarining samaradorligini yanada oshiradi. Ayniqsa, interfaol o'yinlar va jamoaviy mashqlar bolalarning qiziqishini kuchaytirib, ularning ijtimoiy faolligini rivojlantiradi.

Shu bilan birga, o'qituvchining shaxsiy namunasi ham muhim omil hisoblanadi. O'qituvchining odob-axloqi, muomala madaniyati va talabchanligi o'quvchilar uchun namuna vazifasini bajaradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, jismoniy tarbiya darslari boshlang'ich sinf o'quvchilarini axloqiy tarbiyalashda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Jismoniy mashg'ulotlar orqali o'quvchilarda intizom, jamoaviylik, mas'uliyat, halollik va vatanparvarlik kabi axloqiy sifatlar shakllanadi.

Tadqiqot natijalari asosida quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi:

- jismoniy tarbiya darslarida interfaol metodlardan keng foydalanish;
- milliy harakatli o'yinlarni mashg'ulotlarga ko'proq joriy etish;
- jamoaviy mashqlar orqali axloqiy fazilatlarini rivojlantirish;
- ota-ona va maktab hamkorligini kuchaytirish;
- o'qituvchilarning pedagogik mahoratini oshirish.

Ushbu yondashuvlar boshlang'ich sinf o'quvchilarining ma'naviy-axloqiy kamolotini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Avloniy A. Turkiy guliston yoxud axloq. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
2. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
3. Salomov R.S. Jismoniy tarbiya nazariyasi va uslubiyati. – Toshkent, 2019.
4. Tolipov O', Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning nazariy asoslari. – Toshkent, 2017.
5. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
6. Boshlang'ich ta'lim davlat ta'lim standarti. – Toshkent, 2022.